

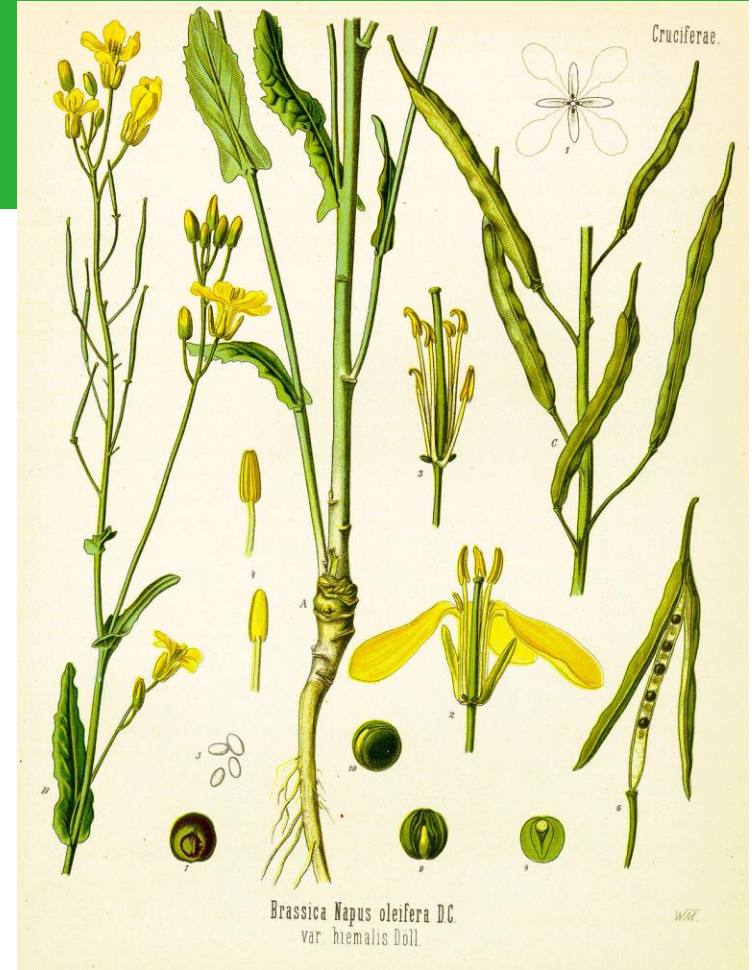
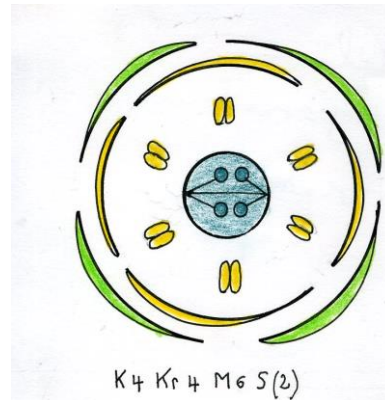
Koolzaad teelt

Mathijs Hast – Praktijkpunt Landbouw – 10.9.2024

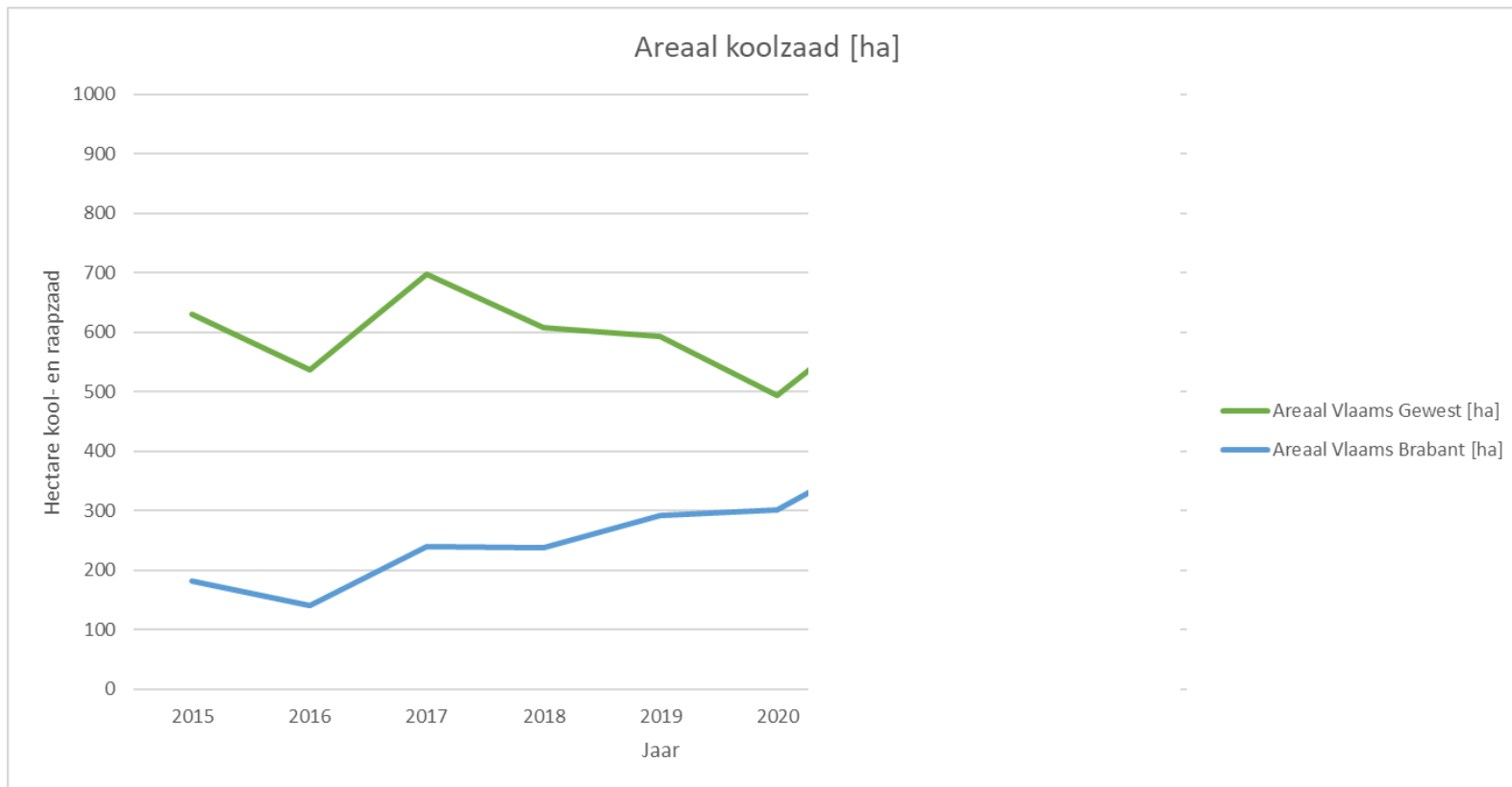
Koolzaad plant

- *Brassica napus* subsp. *napus* forma *napus*
- Fam. Brassicaceae
- Kool x raap → hybride → raap en koolzaad
- Zon + vocht + voedselrijk
- 0,6 – 1,25 m hoog
- Penwortel
- Zomer- en winterkoolzaad
- “Colza” → kool-zaad

Areaal

- 2024: 894,56 ha WK (perceelsaangifte)

Areaal (2021)

Vlaanderen
651 ha

Wallonië
±8000 ha

Duitsland
±1 300 000 ha

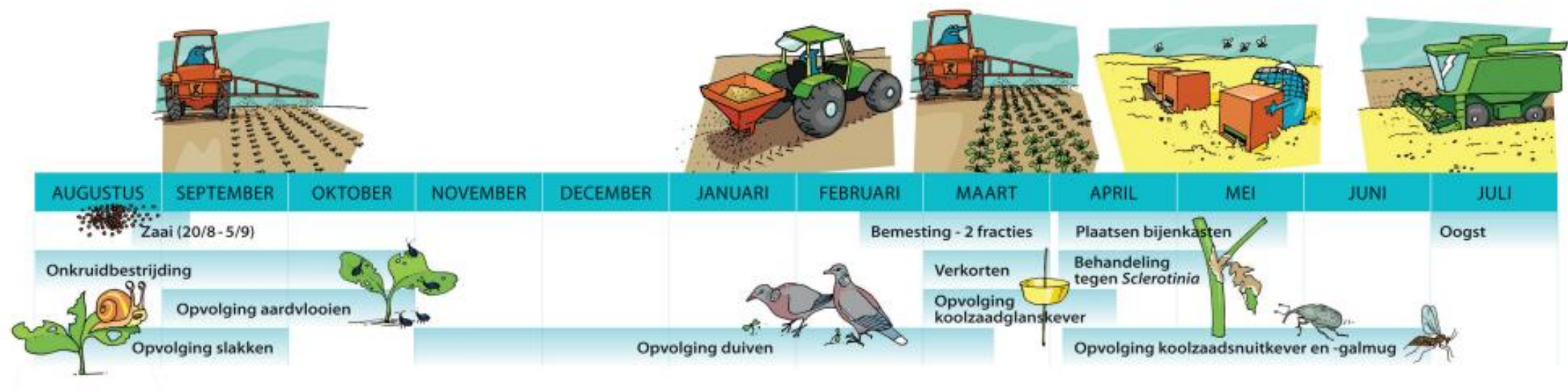
Frankrijk
±1 500 000 ha

Canada:
±8 000 000 ha

PRAKTIJKPUNT LANDBOUW
VLAAMS-BRABANT

Teelt

Zaai

- Eind augustus tot eind september
- Fijn zaaibed
- 2 cm diep
- Dichtheid
 - 40 z/m² op lichte grond, 60 z/m² zware grond = 3 tot 4 kg/ha ~ DKG
 - 20 - 35 per m² planten na winter (vertakken)
- Op rijen (precisiezaai) of niet (gewone zaai)

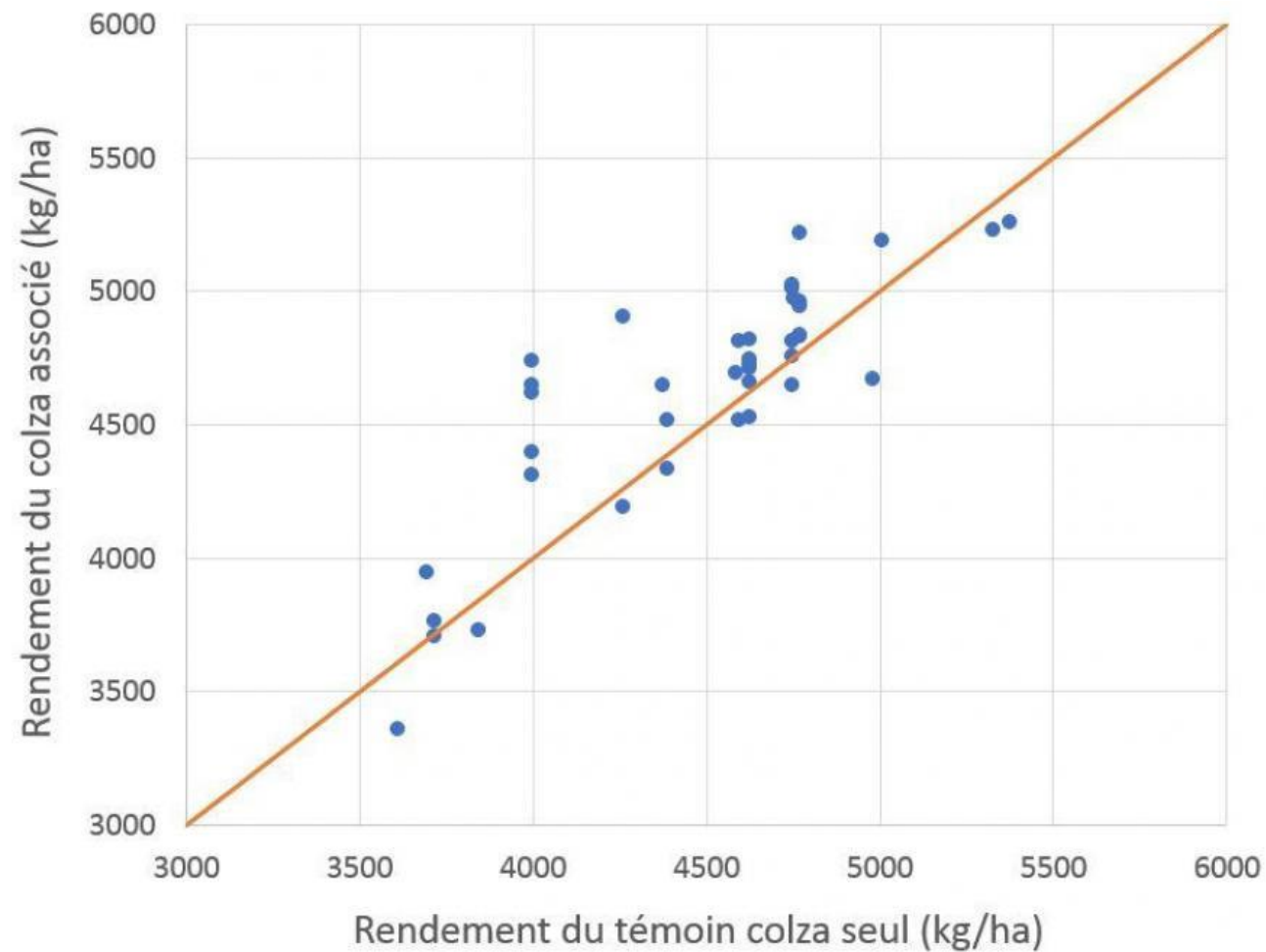

Onderzaai

- N-gift
- Bodembedekking (~duiven, aardvlooien)
- Dosis 15-20 kg/ha
- Vorstgevoelig
- Soorten
 - Colza cover (JPS)
 - LID Symbio (LFA + en VF+)
 - ...

Onderzaai

Zaai

- Onkruid

- Vooropkomst/na-opkomst
behandeling tot 3-4 blad

- fytoweb.be

1. Dimethenamid-p
2. Quinmerac
3. Clomazon
4. Metachloor
5. Napropamide
6. Cycloxydim

- Producten

- Tanaris (1,2) – kiemblad tot 8 blad
- Butisan S (4) – vooropkomst
- Butisan Plus (2,4)
- Butisan Gold (1,2,4)
- Springbok (1,4)
- Centium 360 (3)
- Rapsan Turbo (2,4)
- Sultan Top (2,4)
- Torso (2,4,5)

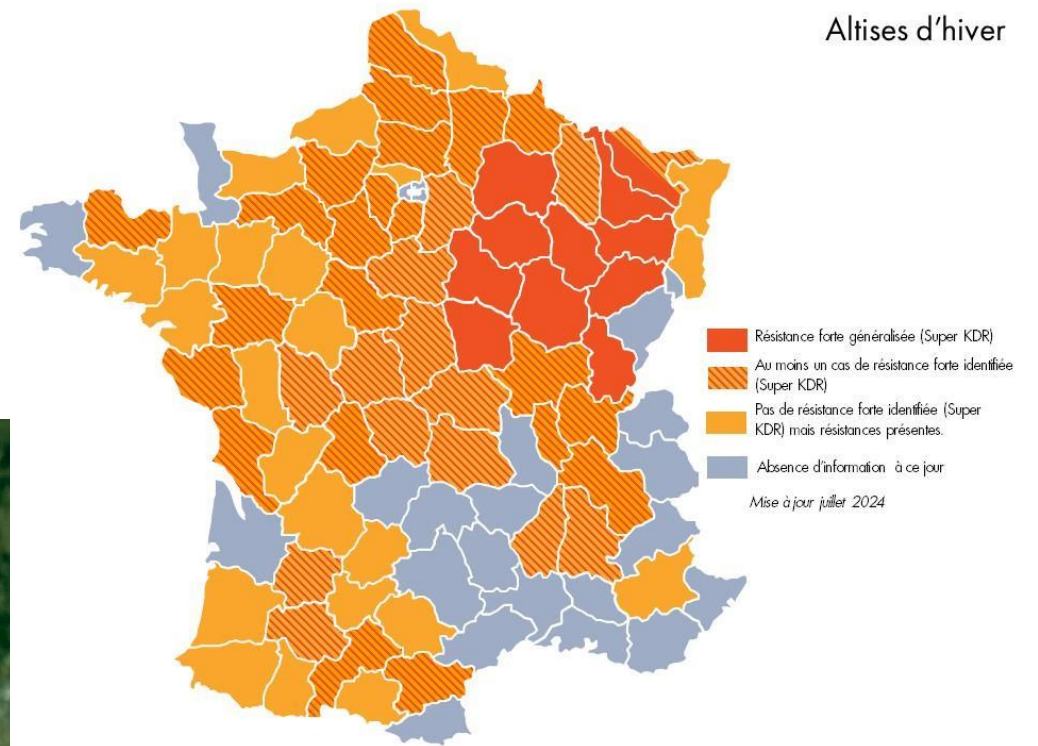
Zaai

- Slakken
 - Fytoweb.be
 - Metaldehyde
 - Ijzerfosfaat

Zaai

- Aardvlooien
 - Fytoweb.be
 - Pyrethroïden: cypermethrin, deltamethrin, lambda-cyhalothrin
 - Behandelen: >80% planten en >25% schade

PRAKTIJKPUNT LANDBOUW
VLAAMS-BRABANT

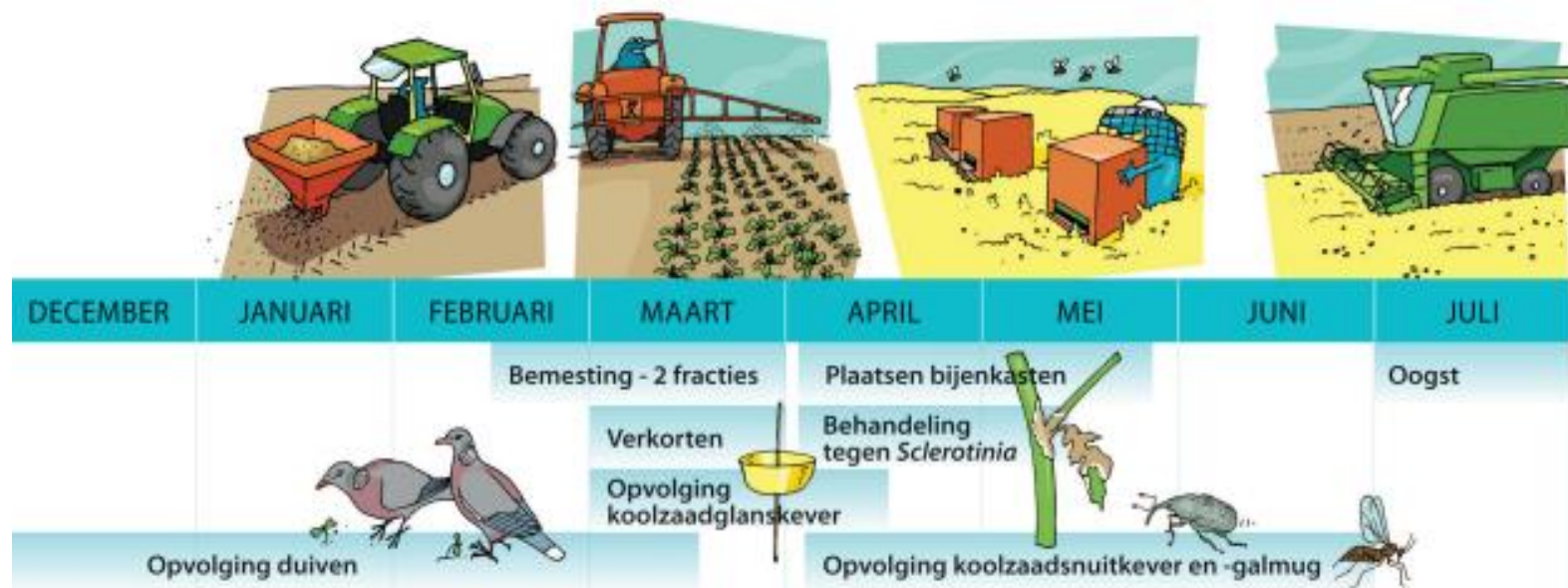
Zaai

- Duiven
 - Bejaging
 - Afschrikking: linten, vlaggen, *scary man bird scaring*, imitatierooftvogels...

**PRAKTIJKPUNT LANDBOUW
VLAAMS-BRABANT**

Voorjaar

Bemesting: N – P – K – S

- Stikstof
 - Hoge behoefte
 - Twee fracties
 - ± 1 maart (hergroei) en 3 weken later
 - Advies = $200 - N_{\min}$ (ifv wettelijke norm)

Fractionner l'apport d'azote

				
Dose à apporter (kg/ha)	Reprise de végétation (stades C1-C2)	Début montaison (stades C2-D1)	Boutons accolés (stades D1-D2)	Boutons séparés (stade E)
< 100			< 100	
100 à 170		60 à 80	40 à 90	
> 170	40 à 60	50 et +		40 à 60

Teelt		Werkzame N (kg/ha, jaar)						Dierlijke N (kg/ha, jaar)
		Gebiedstypes 0 en 1		Gebiedstype 2 (-10%)		Gebiedstype 3 (-20%)		
		Zand	Niet-zand	Zand	Niet-zand	Zand	Niet-zand	
Grasland	Maaien	375	385	338	347	300	308	170
	Maaien + grazen	235	245	212	221	188	196	170
Wintertarwe of tritcale		160	175	144	158	128	140	100
Wintergerst of andere graangewassen		110	125	99	113	88	100	100
Suikerbieten		135	150	122	135	108	120	170
Voederbieten		235	260	212	234	188	208	170
Aardappelen		190	210	171	189	152	168	170
Maïs		135	150	122	135	108	120	170
Groenten groep I		225	250	203	225	180	200	170
Groenten groep II		160	180	144	162	128	144	170
Groenten groep III		115	125	104	113	92	100	170
Sierteelt en boomkweek		160	180	144	162	128	144	170
Aardbeien		160	160	144	144	128	128	170
Spruitkool		225	250	203	225	180	200	170
Teelten met een lage stikstofbehoefte ¹		115	125	104	113	92	100	125
Andere leguminosen dan erwt en bonen		70	75	62	68	56	60	120 (Z) / 125 (NZ)
Andere teelten incl. voederkool en bladrammenas		130	145	117	131	104	116	170

PRAKTIJKPUNT LANDBOUW
VLAAMS-BRABANT

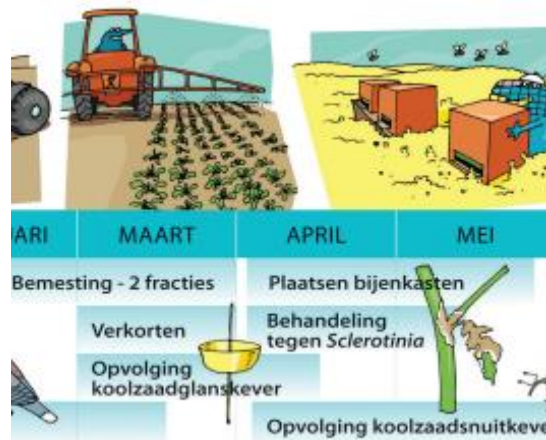
Bemesting: N – P – K – S

- Fosfor
 - Afvoer ± 75 kg via zaad bij 4 ton/ha (excl. stro)
 - Geen tot 50E
- Kalium
 - Afvoer ± 40 kg via zaad bij 4 ton/ha (excl. stro)
 - Geen tot 30-40 E
- Zwavel!
 - Behoeft 50 – 75 kg S
 - Sulfaatvorm ($\leftrightarrow$ mineraal)
 - Concentratie ifv verbranding

Verkorten

- Nodig indien:
 - Hoge N opname (bemesting + voorraad)
 - Legergevoelige variëteit
 - Hoge plantdichtheid

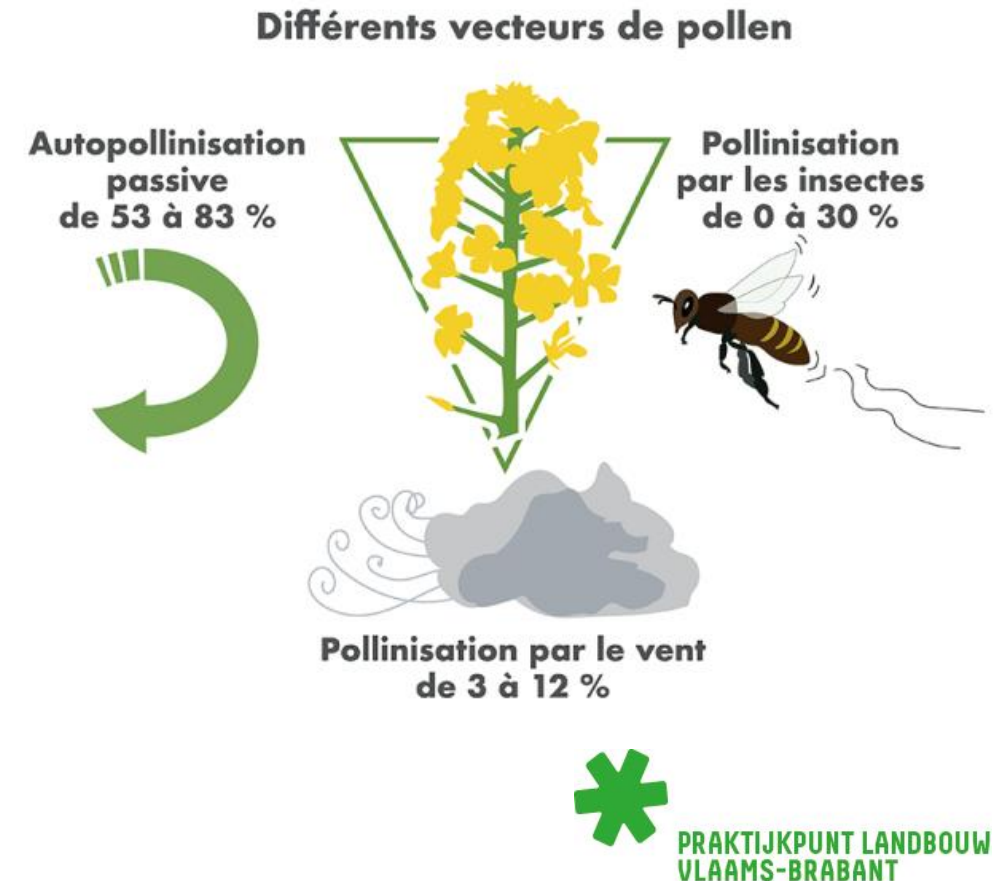
Ziekten

- *Sclerotinia sclerotiorum*
- *Alternaria brassicae* of *brassicicola*
- *Mycosphaerella*
- Rotatie
- Fytoweb.be
 - Triazolen

Bestuiving

- Bloei april-mei WK
- Win-win: 0-30% meeropbrengst
- Tot 50 kg honing/ha en tot 5 kasten/ha
- Sterke rasverschillen pollenkwaliteit

Bestuiving

Barslecht imkerjaar resulteert in driekwart minder honingopbrengst

De excessieve regenval van de voorbije maanden heeft dit jaar geleid tot een aanzienlijk lagere honingopbrengst voor veel imkers in Vlaanderen. De overmatige regenval belemmert de vliegmogelijkheden van de bijen en zorgt direct of indirect voor een verminderde bloei van bloemen. Volgens beroepsimker Jef Torfs ligt de honingopbrengst dit jaar tot drie vierde lager dan andere jaren.

29 JULI 2024 Joris Rigo

Lees meer over: [honing](#) [bij](#)

“Koolzaad is één van de belangrijkste drachtplanten voor bijen, maar de bloem van koolzaad staat recht omhoog, waardoor bij veel regen de nectar van de bloem wordt weggespoeld

Jef Torfs - Beroepsimker

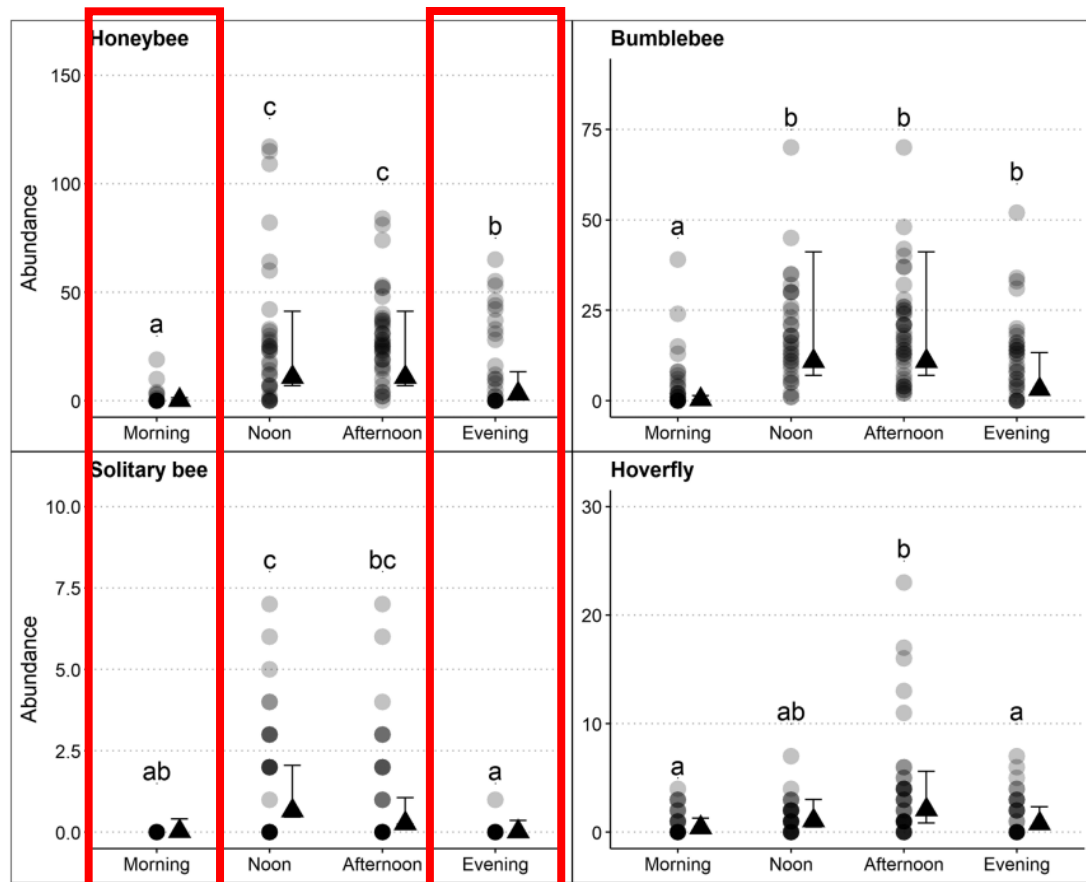
PRAKTIJKPUNT LANDBOUW
VLAAMS-BRABANT

Bestuiving

- Koolzaadhoning
- Per bloem: 0,79 mg/dag
- 5 op schaal van 5 qua bevlieging: zowel nectar als stuifmeel

Bestuiving

Frankrijk:

PRAKTIJKPUNT LANDBOUW
VLAAMS-BRABANT

Oogst

- Correcte instelling
 - Kantmessen
 - Verlengd maaibord
 - Zo hoog mogelijk maaien
 - Haspel in hoge stand, ver naar achter, traag doen draaien (niet kammen)
 - Dorstommel 500-700 toeren/min
 - ...

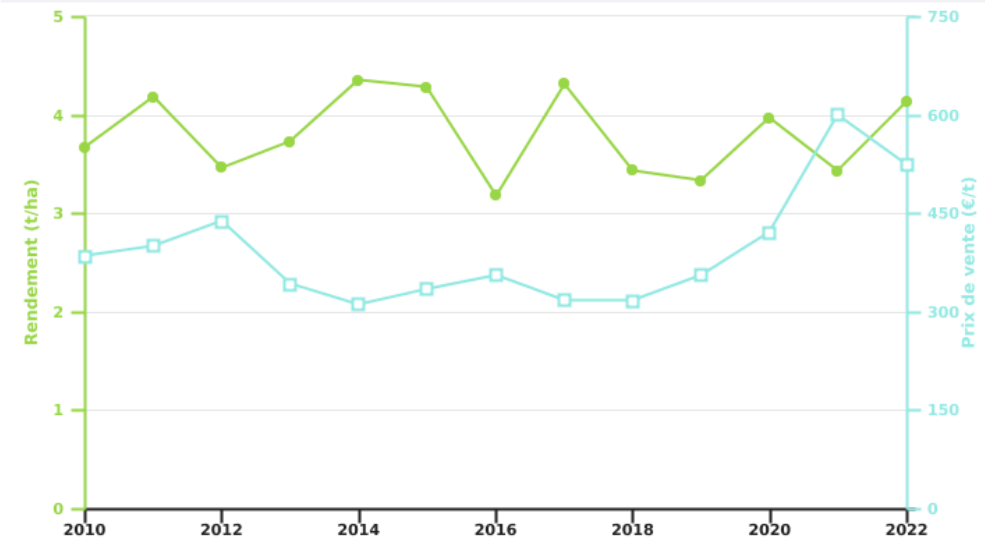

Oogst

- Gem. 4,5 ton/ha
 - Hoge opbrengsten: 5-6 ton/ha
 - ZK: 60%

Evolution du rendement de la culture de colza et du prix de vente de sa graine

EAW_Sources : DAEA_DEMNA_SPW ARNE

© SPW - 2023

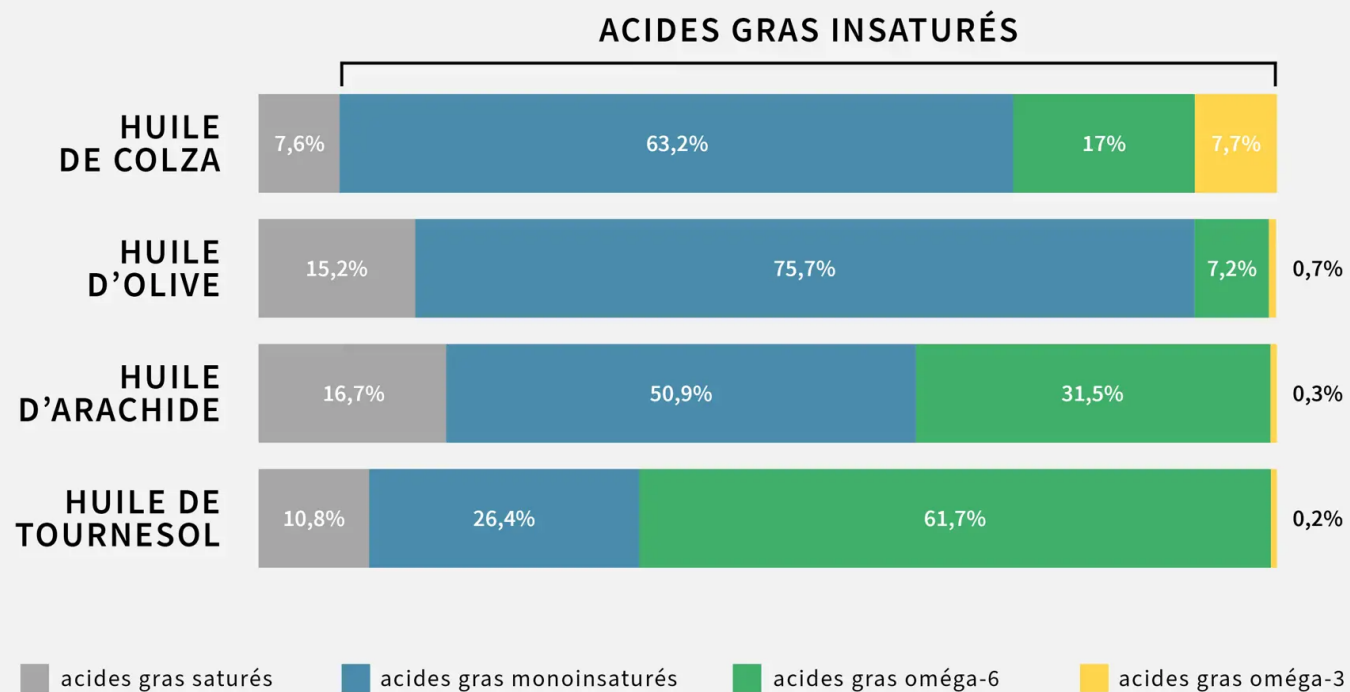
Oogst

- Oogst bevat:
- 92,4% DS

Parameter	%
Ruw eiwit	20,1
Ruw vezel	9,2
Ruw vet	47,4
As	4,6
Lignine	6,4
Suiker	5,3
Zetmeel	5,9

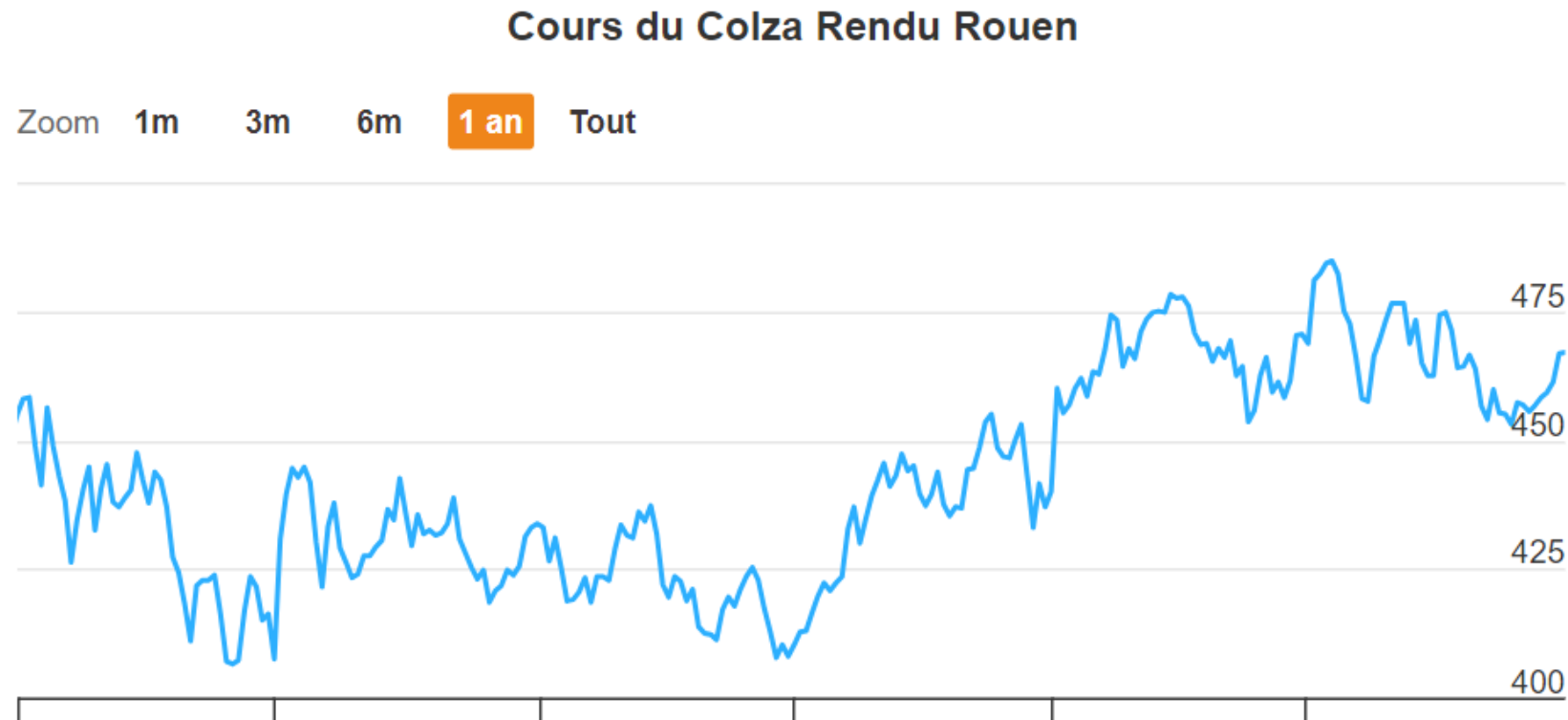
Oogst

Na de oogst

- Prijs
 - Graanhandelaar: ong. wereldmarktprijs min 20 euro voor bewaring etc.

Piek: 700 tot 1000 euro ~ oorlog

PRAKTIJKPUNT LANDBOUW
VLAAMS-BRABANT

Na de oogst

- 2 opties
 - Graanhandelaar (< 9% vocht, max naar bewaring)
 - Zelf persen
 - Bewaring (T in hoop < 15°C)
 - Schonen
 - Rendement koud persen hoogst bij 6-7% vocht
 - Olie + perskoek

Na de oogst

- Restfractie industrie = koolzaadschroot → veevoeder (35% eiwit)
- Alternatief soja, prijs
- AZ profiel – lysine toevoegen

ILVO

RUNDVEELOKET

Zoeken

[Kenniscentrum](#) [Tools](#) [Vraag / Antwoord](#) [Nieuwsbrief](#) [Agenda](#) [Over ons](#) [Contact](#)

[Home](#) / [Kenniscentrum](#) / [Rundveevoeding](#) / [Krachtvoer en Bijproducten](#) / [Geïmporteerde soja volledig vervangen door koolzaad mét behoud van productie](#)

Geïmporteerde soja volledig vervangen door koolzaad mét behoud van productie: dat kan!

Saldo

Per hectare, bij benadering, 2024

Kosten

Parameter	€/ha
Zaad + zaai	170
Grondbewerking	65
Bemesting	220
Verkorten	65
Ziekten	(65)
Plagen	40
Onkruid	100
Pacht/grond	350
Oogst (maaidorsen)	180
Totaal	1255

Inkomsten

Parameter	€/ha
Opbrengst 4,5 ton/ha	4,5 x 450 euro = 2025
Meeropbrengst volggewas +10%	?

Netto

	€/ha
Totaal schatting	770 euro

Voor- en nadelen

Nadelen

- Gevoelige jeugdgroei
- Prijs afhankelijk van wereldmarkt
- Opslag
- × rotatie suikerbieten: aaltjes

Voordelen

- Goede voorvrucht: tot +10% tarwe
- Bodemkwaliteit
- Onkruidonderdrukkend
- Arbeidsextensief & robuust
- Imago landbouw

Voor- en nadelen

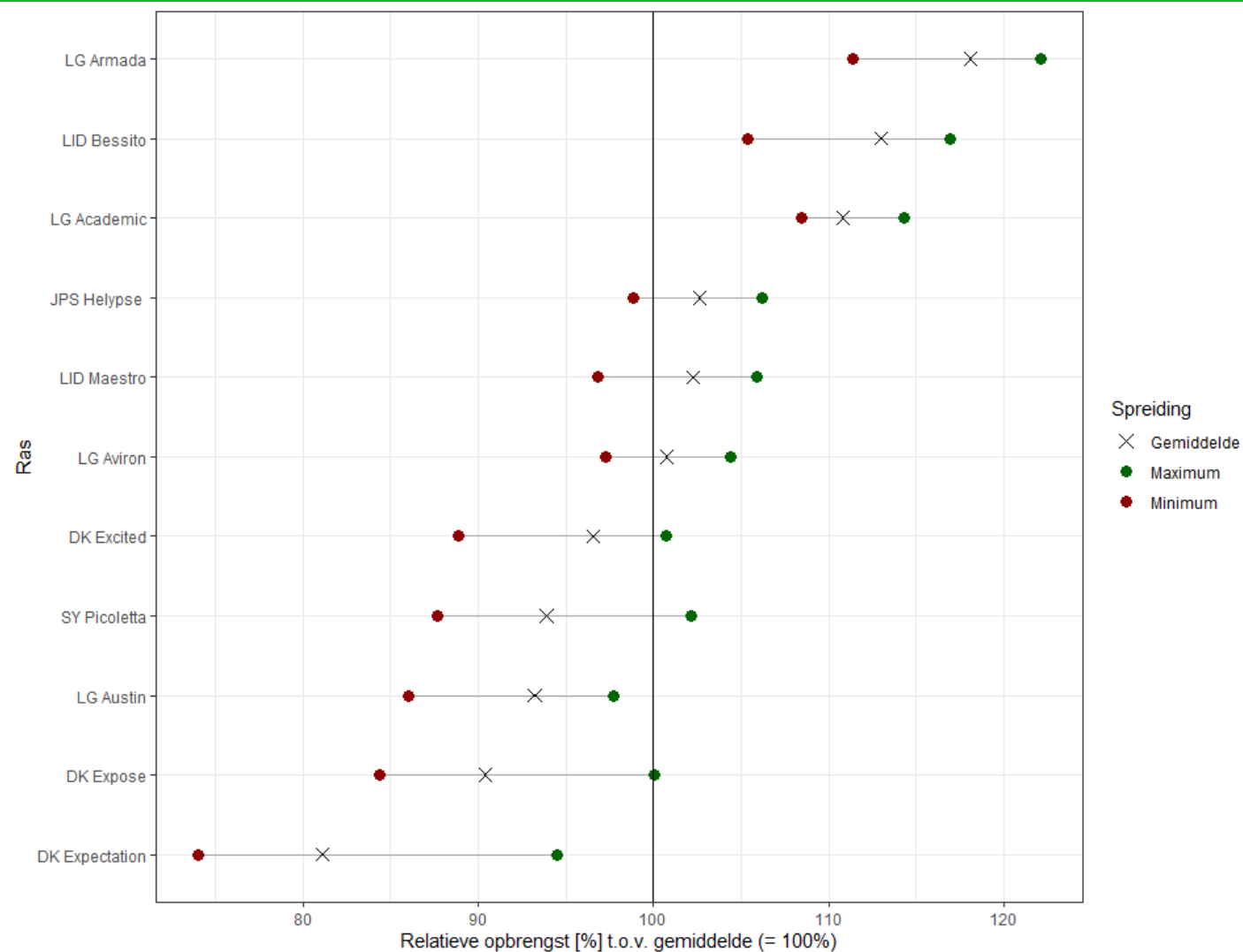
Imago landbouw

Rassenproef

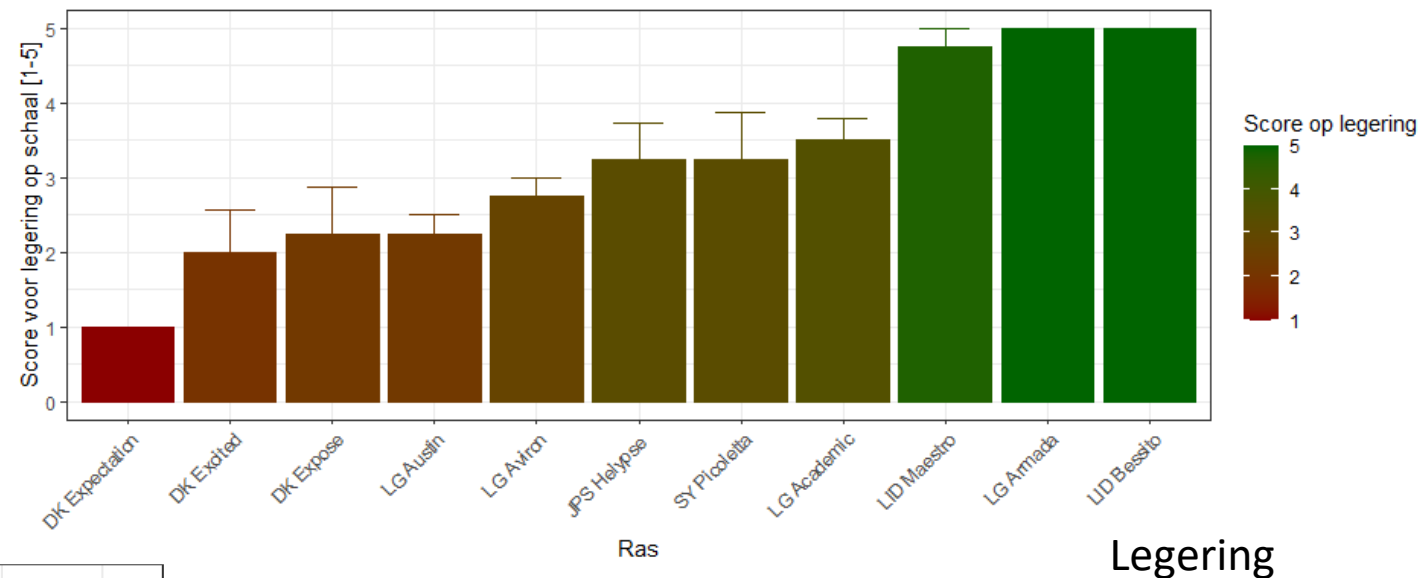
	RASSEN
1	LG Armada
2	LG Academic
3	LG Austin
4	LG Aviron
5	DK Expectation
6	DK Excited
7	DK Expose
8	Helypse
9	SY Picoletta
10	LID Bessito
11	LID Maestro

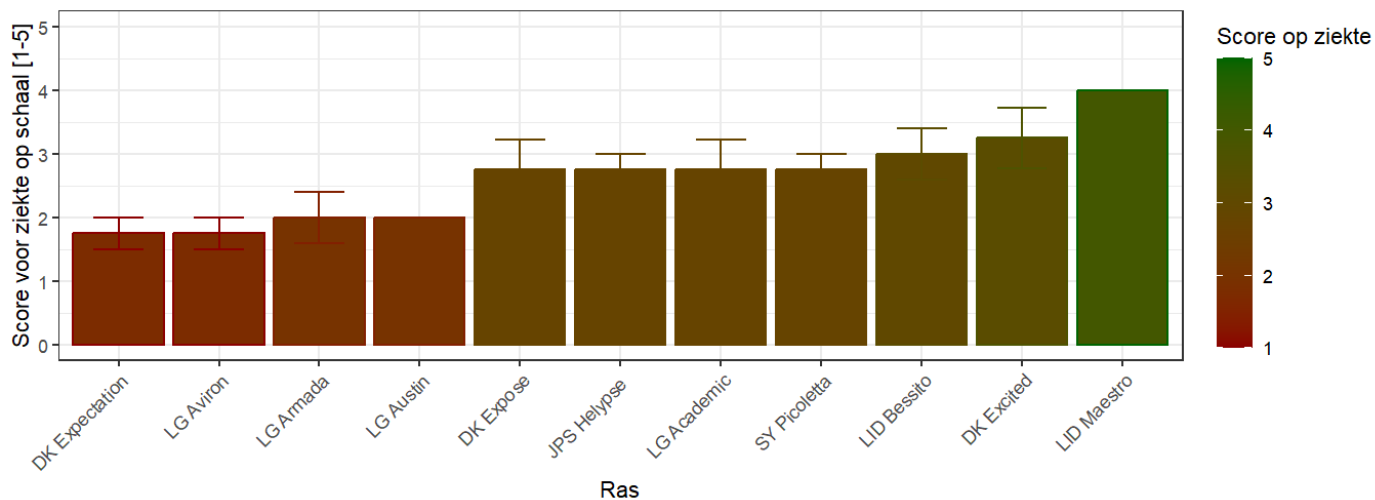
Rassenproef

Rassenproef

Ziektegevoeligheid

Rassenproef

- Volledige rapport: <https://praktijkpuntlandbouw.be/welk-koolzaadras-kiezen/>

PRAKTIJKPUNT LANDBOUW
VLAAMS-BRABANT

Rassenproef koolzaad 2023-2024: praktische gids

Om telers te begeleiden in het maken van een weloverwogen rassenkeuze, zette het Praktijkpunt Landbouw een vergelijkende rassenproef op. Vijf firma's tekenden in en leverden in totaal elf rassen aan. Armada en Academic (Limagrain) en Bessito (Lidea) zijn de toppers in opbrengst. Met Maestro brengt Lidea een nieuw ras op de markt dat het best scoort op ziekte tolerantie.

Typisch Vlaams-Brabantse teelt

De afgelopen jaren is de interesse in de koolzaadteelt in Vlaanderen en vooral in Vlaams-Brabant opnieuw toegenomen. Van de 537 hectare Vlaamse koolzaad in 2016 stond er 140 in Vlaams-Brabant, oftewel 26%¹. In 2023 stond volgens de analyse van de recentste perceelsaangifte² 525 van de 942 hectare Vlaamse koolzaad in Vlaams-Brabant, oftewel 56%. Koolzaad wint aan belangstelling door de prijs die nu om en bij de 475 euro per ton ligt, en de lage nood aan arbeid en inputs.

Een overzicht van de rassen in proef is te zien in Tabel 1. De proef is uitgezaaid op twee locaties: in Herent en Bertem. Door de overvloedige neerslag is water blijven staan op het perceel in Herent, waardoor de proef daar verloren ging. Daarom bevat dit rapport enkel de resultaten van het perceel in Bertem.

Voor kwalitatieve parameters is een scoreschaal van 1 tot 5 gehanteerd, waarbij hoog steeds staat voor "goed" en laag voor "slecht". Bijvoorbeeld: een score

van 5 op ziekte, betekent dat dat ras ziekte vrij was, een score van 1 dat er een zeer hoge ziekte druk was.

Tabel 1 - Rassen in proef en hun mandataris.

Naam	Mandataris
LG Armada	Limagrain
LG Academic	Limagrain
LG Austin	Limagrain
LG Aviron	Limagrain
DK Expectation	Dekalb (Bayer)
DK Excited	Dekalb (Bayer)
DK Expose	Dekalb (Bayer)
JPS Helypse	Jorion Philip-Seeds
SY Picoletta	Syngenta
LID Bessito	Lidea Seeds
LID Maestro	Lidea Seeds

Perceelsgegevens

Koolzaad is een teelt die vroeg gezaaid wordt. De zaaiperiode ligt tussen eind augustus en de eerste week van september. Zaaïen na 15 september is risicovoller aangezien de planten dan kleiner de winter ingaan in een kouder najaar. De gegevens van het perceel van de rassenproef zijn terug te vinden in Tabel 2.

Tabel 2 - Perceels- en zaaigegevens.

Locatie	Bertem
Zaaidatum	8/9/2023
Voorteelt	Wintertarwe
Grond- bewerking	Niet-kerende grondbewerking met cultivator
Rijfstand	Proef: 12,5 cm (granzaaimachine), Buffers: 37,5 cm (precisiezaai)
Zaaidichtheid	60 zaden/m ²
Oogstdatum	19/7/2024 (proefvelddorser)

Veldwerkzaamheden

In Tabel 3 staan de gebruikte gewasbeschermingsmiddelen en de toegediende bemesting.

PRAKTIJKPUNT LANDBOUW
VLAAMS-BRABANT

Monitoring glanskever

Bekijk online

AKB-2024-05
28-03-2024

LCG Nieuwsbrief

Koolzaadbericht - drijfmest in wintertarwe

Nieuws en actualiteiten

Koolzaadbericht 27 maart

26-03-2024

Maartse buien, aprilse grillen zo gaat de spreuk. Dat dat eerste dit jaar klopt, is wel duidelijk. Een positief neveneffect van het slechte weer was de lagere plaagdruk dit seizoen. Nu de velden voor de helft of meer in bloei staan, is het gevaar geweken en stoppen we de tellingen.

[Lees meer](#)

PRAKTIJKPUNT LANDBOUW
VLAAMS-BRABANT

Mathijs Hast

Onderzoeker

✉ mathijs.hast@vlaamsbrabant.be

📞 016 21 37 66 • 0472 74 37 26

Praktijkpunt Landbouw Vlaams-Brabant

Blauwe Stap 25 • 3020 Herent

BE0413.845.055 • www.praktijkpuntlandbouw.be